

**MAQASID AL-SHARI'AH DALAM PENGAGIHAN
ZAKAT KEPADA FAKIR DAN MISKIN: KAJIAN
DI MAJLIS AGAMA ISLAM DAN ADAT
ISTIADAT MELAYU PERLIS (MAIPs)**

NUR NASUHA BINTI ZULKIFLI

IJAZAH SARJANA SYARIAH

SYARIAH DAN UNDANG-UNDANG

**UNIVERSITI ISLAM ANTARABANGSA SULTAN
ABDUL HALIM MU'ADZAM SHAH
(UniSHAMS)**

2024/1445H

***MAQASID AL-SHARI'AH* DALAM PENGAGIHAN
ZAKAT KEPADA FAKIR DAN MISKIN: KAJIAN
DI MAJLIS AGAMA ISLAM DAN ADAT
ISTIADAT MELAYU PERLIS (MAIPs)**

**NUR NASUHA BINTI ZULKIFLI
M1820769M01**

**Tesis Diserahkan kepada
Universiti Islam Antarabangsa
Sultan Abdul Halim Mu'adzam Shah (UniSHAMS),
Sebagai Memenuhi Keperluan Sarjana Syariah**

PENGHARGAAN

Pertama kali, penulis ingin mengucapkan syukur Alhamdulillah kehadiran Allah S.W.T kerana di atas limpah dan kurniaNya, dapatlah penulis menyiapkan tesis dengan jayanya walaupun perlu menempuhi pelbagai cabaran dan juga rintangan. Alhamdulillah, dikesempatan ini penulis ingin mengucapkan ribuan terima kasih yang tidak terhingga kepada Dr. Marina Binti Abu Bakar, selaku penyelia di atas kesabaran, sokongan, bimbingan dan juga nasihat yang telah banyak membantu dalam kejayaan menghasilkan tesis ini. Segala bantuan, semangat, dan kebijaksanaan beliau telah banyak mengajar penulis menjadi seorang penyelidik yang baik. Tidak dilupakan juga kepada barisan pensyarah dan staff di Kuliyyah Syariah dan Undang-Undang, Universiti Islam Antarabangsa Sultan Abdul Halim Mu'adzam Shah yang sudi berkongsi pengalaman sepanjang pengajian ini. Segala pengalaman yang telah dilalui pasti tidak dapat penulis lupakan. Jutaan terima kasih juga penulis ucapkan buat kedua-dua ibu bapa yang dihormati Tuan Hj. Zulkifli Bin Hashim dan Puan Hj. Rozita Binti Ahmad yang sentiasa memberi kasih sayang, dorongan, semangat, doa dan panduan hidup yang amat penulis perlukan. Ucapan terima kasih buat suami tersayang, En. Nik Ahmad Hamzi Bin Nik Abdul Majid dan puteri sulong Nik Nayra Haniyya di atas kesabaran, sokongan, bantuan, toleransi, cinta dan doa kalian, sehingga tesis dan pengajian ini dapat disempurnakan dengan jayanya. Sesungguhnya segala pengorbanan yang telah dilakukan amat penulis sanjungi dan akan diingati sepanjang hayat ini. Akhir kata, ucapan terima kasih juga kepada semua yang terlibat secara langsung dan tidak langsung dalam memberi sumbangan cadangan dan bantuan dalam menyiapkan tesis ini. Semoga kajian penyelidikan dan tesis ini dapat menjadi wadah ilmu yang berguna untuk tatapan masyarakat yang akan datang.

ABSTRAK

Agihan zakat kepada asnaf fakir dan miskin bertujuan untuk membasmi kefakiran dan kemiskinan. *Maqasid al-Shari'ah* merupakan matlamat untuk menghasilkan kebaikan dan menolak keburukan. Zakat berkait rapat dengan *maqasid al-Shari'ah* sebagai satu medium jaminan keselamatan sosial bagi golongan fakir, miskin dan yang memerlukan. Majlis Agama Islam dan Adat Istiadat Melayu Perlis merupakan satu sektor perkhidmatan dalam membangunkan ekonomi umat Islam khususnya di Perlis. Walau bagaimanapun, masih terdapat kemiskinan di negeri ini disebabkan urusan pengagihan zakat yang masih kurang efisien kerana tidak menepati *maqasid al-Shari'ah* secara menyeluruh. Oleh yang demikian, objektif kajian ini adalah untuk mengupas mengenai hukum dan *maqasid al-Shari'ah* berkaitan pengagihan zakat kepada asnaf fakir dan miskin menurut Islam, menganalisis bentuk pengagihan zakat kepada asnaf fakir dan miskin oleh MAIPs menurut *maqasid al-Shari'ah* dan mencadangkan bentuk pengagihan zakat kepada fakir dan miskin oleh MAIPs menurut *maqasid al-Shari'ah*. Kajian ini berbentuk kualitatif dengan menggunakan pendekatan kajian kes di mana data kajian ini dikumpul melalui dua sumber iaitu sumber primer dan sekunder. Data primer melibatkan temu bual semi struktur bersama pihak MAIPs dan pakar zakat di Malaysia. Manakala, data sekunder pula melibatkan sumber-sumber seperti buku-buku ilmiah, artikel jurnal, tesis dan disertasi serta bahan lain yang berkaitan dengan kajian. Data-data ini dianalisis semula menggunakan pendekatan analisis kandungan dan analisis dokumen. Hasil kajian mendapati bahawa berlakunya peningkatan bilangan golongan asnaf fakir dan miskin di negeri Perlis. Selain itu, kajian turut menemui bahawa pengagihan zakat kepada asnaf fakir dan miskin oleh MAIPs adalah tertumpu kepada *al-Daruriyat* sahaja, tanpa adanya peningkatan dalam elemen-elemen yang lain iaitu *al-Hajiyat* dan *al-Tahsiniyat*. Kajian ini menggesa pihak MAIPs untuk mengambil kira elemen-elemen tersebut dalam pengagihan zakat supaya dapat menepati kesemua elemen *maqasid al-Shari'ah* secara holistik. Kajian ini memberi sumbangan kepada pihak MAIPs, institusi zakat dan institusi fatwa dalam meneliti semula konsep pengagihan zakat kepada asnaf fakir dan miskin sesuai menurut kesemua elemen dalam *maqasid al-Shari'ah*.

Kata kunci: *Maqasid al-Shari'ah*, asnaf, MAIPs, zakat Perlis.

ABSTRACT

The distribution of zakat to the poor and needy is aimed at eradicating poverty. *Maqasid al-Shari'ah* is a determined goal to produce good and reject bad. Zakat is closely related to the *maqasid al-Shari'ah* has set as a form of social security for the poor, the weak and the needy. Majlis Agama Islam dan Adat Istiadat Melayu Perlis is a very important social factor in developing the economy of Muslims, especially in Perlis. However, there is still poverty in the state of Perlis due to the fact that the distribution of zakat to the poor and needy is still inefficient. So, it can be said that it does not fully comply with the *maqasid al-Shari'ah*. Therefore, the objective of this study conducted to examine the law and *maqasid al-Shari'ah*, analyse the existing forms of zakat distribution, and propose an effective form of zakat distribution for the poor and needy. This case study approach is employed making this a qualitative study and the data is collected via two sources which are primary and secondary sources. The primary data was derived from interviews with MAIPs and zakat experts in Malaysia, and the secondary data was sourced from existing literature pertaining to the research topic. The data was reanalysed using content analysis and document analysis approaches respectively. The finding prove that, there is an increase in the number of those suffering from poverty in Perlis. Additionally, the findings have made evident that based on the *maqasid al-Shari'ah*, the distribution of zakat to the poor and needy asnaf by MAIPs is focused on al-Daruriyat elements only, without any improvement in the other *maqasid al-Shari'ah* elements, namely *al-Hajiyat* and *al-Tahsiniyat*. This study urges the MAIPs to take into account the elements of *al-Hajiyat* and *al-Tahsiniyat* in distributing zakat to the poor and needy asnaf in Perlis, so, the distribution of zakat can meet all the elements of *maqasid al-Shari'ah* holistically. In terms of contribution, this study helps the MAIPs, zakat institutions and fatwa institutions in re-examining the concept of zakat distribution to the poor and needy asnaf according to all the elements in *maqasid al-Shari'ah*.

Keywords: *Maqasid al-Shari'ah*, asnaf, MAIPs, zakat Perlis.

ISI KANDUNGAN

APPROVAL PAGE	ii
PERAKUAN	iii
PENGHARGAAN	iv
ABSTRAK	v
ABSTRACT	vi
ISI KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	xi
SENARAI RAJAH	xii
SENARAI KES	xiii
SENARAI UNDANG-UNDANG/KONSTIT	xiv
SENARAI TRANSLITERASI	xv
SENARAI LAMPIRAN	xvii
SENARAI SINGKATAN	xviii
BAB 1 PENDAHULUAN	1
1.1 Pengenalan	1
1.2 Latar Belakang Kajian	5
1.3 Pernyataan Masalah Kajian	9
1.4 Objektif Kajian	14
1.5 Persoalan Kajian	15
1.6 Definisi Operasi	16
1.6.1 <i>Maqasid al-Shari'ah</i> :	16
1.6.2 Pengagihan:	16
1.6.3 Zakat:	16
1.6.4 Asnaf:	17
1.7 Signifikasi Kajian	18
1.8 Skop Dan Batasan Kajian	19
1.9 Organisasi Penulisan	20
1.10 Penutup	21
BAB 2 SOROTAN KARYA	22
2.1 Pengenalan	22
2.2 Zakat Dan <i>Maqasid al-Shari'ah</i>	22
2.3 Pengagihan Zakat Kepada Asnaf	24
2.4 Analisis Jurang Kajian	31
2.5 Penutup	33

BAB 3 METODOLOGI KAJIAN	34
3.1 Pengenalan	34
3.2 Reka Bentuk Kajian	34
3.3 Kaedah Pengumpulan Data Kajian	35
3.3.1 Data Primer	35
3.3.2 Data Sekunder	37
3.3.3 Kajian Kepustakaan	37
3.3.4 Temu Bual	38
3.4 Prosedur Pengumpulan Data	39
3.5 Kaedah Analisis Data Kajian	40
3.5.1 Analisis Dokumen	40
3.5.2 Analisis Kandungan	40
3.6 Kebolehpercayaan Dan Kesahan Kajian	41
3.6.1 Kesahan Penyelia Terhadap Data Kandungan	41
3.6.2 Kesahan Informan Terhadap Data Temu bual	41
3.7 Lokasi Kajian	42
3.8 Penutup	42
BAB 4 HUKUM DAN MAQASID AL-SHARI‘AH PENGAGIHAN ZAKAT KEPADA FAKIR DAN MISKIN MENURUT ISLAM	43
4.1 Pengenalan	43
4.2 Zakat	43
4.2.1 Pengertian	43
4.2.2 Hikmah Pensyariatan Zakat	44
4.2.3 Pensyariatan Zakat	45
4.2.4 Syarat Wajib Zakat	47
4.2.5 Jenis-Jenis Zakat	47
4.3 Hukum Agihan Zakat Kepada Asnaf Fakir dan Miskin Dalam Islam Menurut <i>Maqasid Al-Shari‘ah</i>	48
4.3.1 Hukum Agihan Zakat	48
4.3.2 Konsep Agihan Zakat	48
4.3.3 Asnaf Yang Diutamakan Dalam Agihan Zakat	50
4.3.4 Kesan Agihan Zakat	51
4.4 Penutup	52

BAB 5 ANALISIS BENTUK-BENTUK DAN CADANGAN PENGAGIHAN KEPADA ASNAF FAKIR DAN MISKIN OLEH MAIPs YANG MENEPATI MAQASID AL-SHARI'AH.	53
5.1 Pengenalan	53
5.2 Hukum Dan <i>Maqasid Al-Shari'ah</i> Pengagihan Zakat Ke Atas Asnaf Fakir Dan Miskin Menurut Islam.	54
5.2.1 Fakir	54
5.2.2 Miskin	55
5.2.3 Asnaf Yang Diutamakan Oleh MAIPs Dalam Pengagihan Zakat.....	56
5.3 Bentuk-Bentuk Pengagihan Zakat Oleh MAIPs Berdasarkan <i>Maqasid Al-Shari'ah</i>	57
5.3.1 Proses Pemilihan	57
5.3.2 Kaedah Penyerahan.....	59
5.3.3 Skim Bantuan Zakat Kepada Asnaf Fakir Dan Miskin Di Perlis.....	61
5.3.4 Kejayaan Pengagihan Zakat Asnaf Fakir Dan Miskin.....	64
5.3.5 Cabaran Yang Dihadapi Oleh MAIPs Dalam Pengagihan Zakat Kepada Asnaf Fakir Dan Miskin	65
5.3.6 Program Agihan Zakat Dalam Membasmi Kemiskinan Menurut <i>Maqasid Al-Shari'ah</i>	67
5.3.7 Penambahbaikan Agihan Bantuan Zakat Oleh MAIPs.....	69
5.4 Cadangan Bentuk Pengagihan Yang Lebih Progresif Oleh MAIPs Menurut <i>Maqasid Al-Shari'ah</i>	69
5.4.1 Modal	69
5.4.2 Program Pemeriksaan Zakat.....	70
5.4.3 Skim Pengagihan Bantuan Zakat	71
5.5 Cadangan Penambahbaikan.	72
5.6 Penutup	74
BAB 6 PENUTUP	75
6.1 Pengenalan	75
6.2 Rumusan Dapatan Kajian	75
6.3 Implikasi Kajian	77
6.3.1 Pengetahuan	77
6.3.2 Praktikal	78
6.4 Sumbangan Kajian	79
6.4.1 Sumbangan Kepada Negara Dan Luar Negara	79
6.4.2 Sumbangan Kepada Institusi Fatwa.....	79
6.4.3 Sumbangan Kepada Institusi Tadbir Urus Pengagihan Zakat.....	79

6.4.4	Sumbangan Kepada Ahli Akademik.....	80
6.5	Cadangan Kajian Masa Hadapan	80
6.5.1	Kajian Perbandingan	81
6.5.2	Kajian Berbentuk Kuantitatif	81
6.5.3	Kajian Berkaitan Asnaf Zakat.....	81
6.5.4	Kajian Berkaitan Tadbir Urus Pengagihan Zakat	82
6.5.5	Kajian Terhadap Impak Agihan Zakat.....	82
6.6	Penutup	82
RUJUKAN.....		83
LAMPIRAN.....		91

SENARAI JADUAL

NO. JADUAL	TAJUK	MUKA SURAT
Jadual 1	Kutipan Zakat Dari tahun 2013-2016	10
Jadual 2	Prestasi Kewangan MAIPs pada 31 Disember 2018.....	10
Jadual 3	Skim Bantuan Zakat Oleh MAIPs	61
Jadual 4	Model Agihan Bantuan Zakat Menurut <i>Maqasid al-Shari'ah</i>	62
Jadual 5	Statistik Kutipan Zakat	66
Jadual 6	Cadangan Skim Bantuan Yang Boleh Disediakan MAIPs.....	71

SENARAI RAJAH

NO. RAJAH	TAJUK	MIUKA SURAT
Rajah 1	Prosuder Urusan Pengagihan Zakat	59